

Toimintasuunnitelma

2023–2024

Varhaiskasvatuspalvelut

VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMINTAKAUDELLE

2023–2024

Varhaiskasvatus Muhoksella:

Muhoksen kunnassa järjestetään kunnallista varhaiskasvatusta päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, avoimessa kerhotoiminnassa sekä yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää myös lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä vaikuttaa syrjäytymistä ehkäisevästi. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta ja varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Laadukkaan palvelun takaavat varhaiskasvatuksen ammattitaitoinen henkilökunta sekä toiminnan arviointi ja kehittäminen. Varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja Muhoksen kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Tehtävänä on tukea kotikasvatusta erilaisin tavoin lapsen koko persoonallisuuden kehittymiseksi. Turvallisessa, kiirettömässä, joustavassa ja hyväksyvässä ilmapiirissä lapsen itseluottamus vahvistuu ja omatoimisuus lisääntyy.

Varhaiskasvatuksen ryhmissä työskentelee pääsääntöisesti kaksi opettajaa ja yksi lastenhoitaja. Joissakin ryhmissä voi työskennellä myös ryhmäavustaja. Arjen turvallisuus taataan sillä, että henkilöstöä on oikea määrä suhteessa lapsilukumäärään. Fyysisen ympäristön rakentamisessa huomioidaan lasten turvallisuus. Psykykinen turvallisuus on meille kiusaamiseen puuttumista, hyviä käytöstapoja ja toisen ihmisen huomioimista, hyvää ja lämmintä vuorovaikutusta sekä positiivisten asioiden esille tuomista, yhteisvastuullisuus lapsista.

Muhoksen kunnan varhaiskasvatuspalveluiden toiminta-ajatus on lapsen kokema ilo arjessa. Tarjoamme kiirettömän, suvaitsevaisen ja lämmihenkeisen kasvu- ja oppimisympäristön, jossa on tilaa huumorille, ilolle ja kaikenlaisille tunteille. Kokiessaan iloa lapsi saa myönteisen kuvan itsestään ja ympäristöstään. Onnistumisen elämykset ja yhteiset kokemukset toisten kanssa ovat merkityksellisiä lapsen elämässä. Lapsen ilo ja innostuneisuus luovat pohjaa tasapainoiselle kasvulle ja elinikäiselle oppimiselle. Keskeistä on lapsen kunnioittaminen omana itsenään: lapsi kokee saavansa arvostusta ja ymmärrystä sekä uskaltaa olla oma itsensä ja yrittää.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu lapsen osallisuus ja lapsilähtöisyys. Lapsilähtöisyys on lapsen ikä- ja kehitystason yksilöllistä huomioimista kaikessa tekemisen suunnittelemisessa ja toteutuksessa, ja jokaisella lapsella on oma oppimisen polku. Lapsilähtöisyys ja lapsen osallisuus on toiminnassamme siitä, että aikuinen pysähtyy kuuntelemaan lasta. Lasta kuunnellaan aidosti, aktiivisesti ja läsnä olevasti. Heidän toiveitaan kysellään toiminnan ja leikkien suhteen sekä toimintaa suunnitellaan yhdessä. Koska osalla lapsista ei ikätason mukaisesti ole vielä konkreettista puhuttua kieltä kertoa omista toiveistaan, päiväkodin henkilökunta selvittää yhteistyössä vanhempien kanssa millaisista asioista lapsi pitää. Myös erilaisia kommunikointikeinoja hyödynnetään jokapäiväisessä toiminnassamme (kuvat, tukiviittomat jne.). Avoimuus toteutuu rakentavassa, kannustavassa ja toisia kunnioittavassa keskustelussa ja palautteen annossa henkilökunnan, lasten ja heidän huoltajien välillä. Lapsen asioista kerrotaan positiivisesti ja lapsen itsetuntoa vahvistaen. Arvostamme perheiden ja varhaiskasvatuksen välistä monipuolista yhteistyötä. Pyydämme perheiltä palautetta toiminnastamme säännöllisesti.

Tuemme lapsen oppimista lapsen luontaiset oppimisen tavat huomioiden. Oppimisessa yhdistyy tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu. Oppimista tapahtuu lasten havainnoissa ja tarkkaillessa ympäristöä, jäljitellessä muiden toimintaa, leikkien, liikkuen, tutkien, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Toiminta tapahtuu varhaiskasvatuksessa mahdollisimman paljon pienryhmissä, lapsilähtöisesti sekä lapsen ikä- ja kehitystasoa vastaavasti. Toiminnan tavoitteena on kokonaisvaltaisesti hyvinvoiva lapsi.

Esiopetusta toteutetaan valtakunnallisten linjausten ja Muhoksen kunnan esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Koulujen loma-aikoina esiopetusta ei järjestetä. (Tällöin on mahdollisuus varhaiskasvatukseen.) Muhos on mukana valtakunnallisessa kaksivuotinen esiopetuksen kokeilussa. Kaksivuotisen esiopetuksen lapsia on molemmissa varhaiskasvatustyksissä.

Varhaiskasvatuksen painopistealueet 2023–2024:

Muhoksen kunnan varhaiskasvatuksen painopistealueina on toimintakaudella 2023–2024 liikunta ja varhaiskasvatuksessa annettava tuki.

Olemme mukana valtakunnallisessa Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnassa. Aktiivisuus on lapselle luontaista, ja liikkumisen tavat sekä taidot muotoutuvat jo lapsuudessa. Liikkuminen auttaa oppimaan, rakentamaan itsetuntoa ja kehittää sosiaalisia taitoja. Varhaiskasvattajilla on tärkeä rooli lasten ja perheiden arjessa. He voivat lisätä leikkiä ja liikettä jokaisen lapsen päivään. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman tavoitteena on, että jokaisella lapsella on päivittäin mahdollisuus liikkumiseen ja liikunnan iloon.

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea siten kuin varhaiskasvatuslaissa on säädetty. Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatuslakiin tuli voimaan 1.8.2022. Samanaikaisesti otettiin käyttöön paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka päivitettiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaisesti. Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan varhaiskasvatuksessa annettavan tuen järjestämisen käytännöt päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat

lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet.

Varhaiskasvatuksessa tuki rakentuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Lapsen tarvitsema tuki pyritään aina toteuttamaan osana vertaisryhmää. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä.

Ryhmän laadukas pedagogiikka on perusta tuen toteuttamiselle. Vaikeuksia ehkäistään ennalta pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työtavoilla, esim. suunnitelmallisella toiminnan eriyttämisellä, ryhmien joustavalla muuntelulla, oppimisympäristöjen muokkaamisella, selkeällä päiväjärjestyksellä sekä päivittäisten toimintojen rytmittämällä.

Lapselle annetaan tarvittavia, yksilöllisesti kohdennettuja tuen muotoja joustavasti ja viipymättä. Pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tuen muotoja toteutetaan niin yleisessä, tehostetussa kuin erityisessä tuessa lapsen tuen tarpeen mukaisesti. Tuen saanti ei edellytä lääketieteellistä diagnoosia tai muuta terveydenhuollon tai sosiaalihuollon lausuntoa. Lapsen tarvitsema tuki ja toimenpiteet kirjataan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lapsen tarvitsema tuki arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Tehostettua tai erityistä tukea saava lapsi on otettava huomioon päiväkodin ja perhepäivähoidon henkilöstön mitoituksessa.

Tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista tehdään hallintopäätös. Varhaiskasvatuslain mukaisia tukipalveluita ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajan opetus ja konsultaatio, avustamispalvelut, tulkitsemispalvelut ja varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet. Hallintopäätöstä tehtäessä noudatetaan hallintolakia. Hallintopäätös vahvistaa lapsen ja huoltajien oikeutta tulla kuulluksi päätöstä tehtäessä. Huoltajalla on oikeus hakea muutosta päätökseen valittamalla. Hallintopäätös on voimassa toistaiseksi, ja se muutetaan tai kumotaan, mikäli tuen tarve muuttuu.

Varhaiskasvatuksen kokousrakenteet ja henkilöstökoulutukset:

Varhaiskasvatussyksiköissä ja perhepäivähoidossa kokoontuu säännöllisesti henkilökunnan tiimit, joissa lapsiryhmän toimintaa suunnitellaan tehtyjen havaintojen pohjalta. Päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä varajohtaja suunnittelevat ja pitävät yksiköissä säännöllisesti henkilöstön palaverit. Lisäksi yksiköissä kokoontuu säännöllisesti pedagogisia palavereita esimerkiksi ammattiryhmittäin. Myös perhepäivähoidossa pidetään säännöllisesti palaverit, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa.

Varhaiskasvatuksen hallinto (varhaiskasvatusjohtaja, päiväkodin johtajat ja perhepäivähoidon ohjaaja) pitää johtoryhmän kokoukset kahden viikon välein. Kokouksessa käsitellään mm. varhaiskasvatukseen hakijoita, ajankohtaisia asioita, keskustellaan varhaiskasvatuksen pedagogiikasta sekä sovitaan yhteisistä linjauksista.

Varhaiskasvatuksen yhteinen koulutussuunnitelma pitää sisällään koulutuksia koko henkilöstölle. Asiakaspalvelun kehittämisen koulutuksia järjestetään toimistosihteerille ja varhaiskasvatuksen hallinnolle. Sähköisten järjestelmien koulutuksia pidetään koko henkilöstölle tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatuksessa järjestetään syksyllä kaikissa yksiköissä yhteinen koko henkilöstön suunnittelupäivä, jossa kuullaan yhdessä kaikkia koskevia ajankohtaisia asioita sekä suunnitellaan tulevaa toimintakautta, lisäksi päivän sisältöön kuuluu työhyvinvointi osio. Tulevan toimintakauden painopistealueiden, liikunta ja varhaiskasvatuksessa annettava tuki, koulutuksia järjestetään koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Varhaiskasvatuksen hallinto osallistuu esihenkilökoulutuksiin alueella ja valtakunnallisesti.

Johtajuuden rakenteet:

Varhaiskasvatusyksiköissä toimii esihenkilönä päiväkodin johtaja. Päiväkodin johtajan tukena jaettava johtajuutta ovat tekemässä yksiköiden varajohtaja sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Perhepäivähoitoa ohjaa perhepäivähoidon ohjaaja.

Varhaiskasvatuksen hallinnossa työskentelee varhaiskasvatusjohtaja ja toimistos sihteeri.

Sisäinen ja ulkoinen verkostoyhteistyö:

Varhaiskasvatusjohtaja, päiväkodin johtajat ja perhepäivähoidon ohjaaja osallistuvat erilaisiin verkostoihin kunnan hallintokunnissa. Lisäksi esihenkilöt osallistuvat seutukunnallisiin verkostoihin Pohjois-Pohjanmaalla. Varhaiskasvatusjohtaja toimii opetushallituksen ylläpitämän Loisto -verkoston Pohjois-Suomen koordinaattorina.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on kiinteä osa yksiköiden jaettava johtajuutta ja tuen tarpeiden selvitystä. Lisäksi teemme yhteistyötä monien asiantuntijoiden kanssa moniammatillisesti. Yhteistyö perusopetuksen esi- ja alkuopetuksen kanssa on säännöllistä.

Moniammatillista yhteistyötä tehdään mm. seurakunnan, neuvolan, terapeuttien, lapsiperhetyön ja sosiaalityön kanssa.

Arviointi:

Varhaiskasvatusta arvioidaan säännöllisesti. Kunnassamme otetaan käyttöön Karvin (kansallisen koulutuksen arviointikeskus) Valssi laadun arviointimenetelmä.

Lisäksi arvioimme toimintaamme säännöllisesti viikoittain tiimipalavereissa sekä yleisesti koko toimintavuoden aikana. Keväällä tehtyjä toimintayksikön, tiimin, oman työn ja esihenkilö toiminnan arviointeja hyödynnetään tulevan vuoden toiminnan suunnittelussa.

Työhyvinvointi:

Työhyvinvointi työssämme muodostuu useasta eri osa-alueesta. Työssä tulee olla hyvä ilmapiiri tehdä työtä ja jokaisen tulee kokea itsensä työyhteisössä tasavertaiseksi. Työtämme tulee

suunnitella, toteuttaa ja arvioida jatkuvasti. Työyhteisön rakenteet mm. vuosiloma ja palaverikäytännöt tulee olla sovittu yhteisesti koko työyhteisössä. Toiminnasta sovitaan yhteisissä palaverissa ja sopimukset kirjataan esimerkiksi tiimin toimintasuunnitelmaan. Jokaisella työntekijällä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa työyhteisön asioihin esimerkiksi palaverien ja kehityskeskustelujen kautta. Me yhdessä teemme hyvää työtä työyhteisössä päivittäin ja lisäksi järjestämme yhteistä työhyvinvointia toimintayksiköissä. Tärkeänä osa-alueena työhyvinvoinnissa on johtamisen rakenteet. Päiväkodeissa tulee olla johtaja. Varajohtaja järjestelmän turvin takaamme poissaolo tilanteissa yhteisen johtamisen linjan säilymisen.

Perehdytys:

Muhoksen kunnan varhaiskasvatuksessa on sovittu, että päiväkodin johtaja perehdyttää uudet työntekijät kunnan järjestelmien käyttöön sekä hakee hänelle mm. tunnukset erilaisiin järjestelmiin. Lisäksi hän perehdyttää työntekijän kunnan yleisiin ohjeisiin. Yksikössä voidaan jakaa perehdyttämistä vastaava päiväkodin varajohtajalle ja tiimien työntekijöille.

Koivulehto/ avoin varhaiskasvatus:

Koivulehdon päiväkotitoimi on Muhoksen kunnan ylläpitämä 143 lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetusyksikkö. Koivulehdon päiväkodissa toimii kahdeksan lapsiryhmää: Pihlajat (5–6 v) 21 lasta, Koivut (6 v) 21 lasta, Vaahterat (1–3 v) 12 lasta, Männyt (4–5 v) 21 lasta, Kuuset (3–5 v) 21 lasta, Katajat (1–3 v) 12 lasta, Poppelit (6v) 21 ja Tuomet (4-5v) 14 lasta. Koivulehdon päiväkotitoimiin kuuluu myös Jussilantiellä tapahtuva avoin varhaiskasvatus (2–5 v) 31 lasta, myös Poppelit ryhmä toimii Jussilantiellä. Vuorohoidon lapset ovat jakaantuneet päiväkotimme ryhmiin ikätason mukaisesti ja Katajien kaikki lapset ovat vuorohoidossa ja suurin osa Kuusten lapsista. Vuorohoitoa järjestetään klo 18.00–06.00 välillä Katajien ryhmässä, jonka tilat on suunniteltu ympärivuorokautiseen varhaiskasvatukseen.

Avoimen varhaiskasvatuksen palvelut on tarkoitettu kotihoidossa oleville lapsille. Toiminta on ohjattua ja tavoitteellista varhaiskasvatusta, joka perustuu Muhoksen kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Avoin varhaiskasvatustoiminta sisältää vapaata yhdessäoloa ja leikkimistä sekä esimerkiksi taito- ja taideaiheita, musiikkia, liikuntaa ja retkiä. Vanhemmilla on myös mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen sekä keskustella kasvatuksesta, lapsen kehityksestä ja lapsiperheen arjesta. Avoimen varhaiskasvatuksen ryhmiä on päiväkodissamme kaksi: Pajut ja Jalavat.

Koivulehdon päiväkodissa työskentelee kasvatustehtävissä yhteensä 39 henkilöä sekä ruoka- ja siivouksen tehtävissä kolme henkilöä ja Jussilantiellä yksi henkilö. Molemmat keittiöt ovat jakelukeittiöitä ja ruoka toimitetaan Kirkonkylän koulun keittiöltä.

Päiväkotimme toimii perhepäivähoidon varahoitopaikkana ja päiväkodissamme työskentelee pph:n työntekijänä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Perhepäivähoidon varahoitolapsilla on oma ennalta määritelty ryhmä, Tuomet. Lapset ja vanhemmat käyvät tutustumassa ryhmään ennakkoon ja huolehtivat hoitoaikojen ilmoittamisesta ryhmään, mikäli varahoidon tarve on ennalta tiedossa.

Päivärinte:

Päivärinteen päiväkotitoimi on Muhoksen kunnan ylläpitämä 132 lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetusyksikkö. Päiväkodissa toimii seuraavat ryhmät: Vuokot 1–2 v. (12 lasta), Päivikit yli 3 v. (21 lasta) Lemmit 4–5 v. (21 lasta), Esikotit 6 v. (21 lasta), Kanervat 4 v. (21 lasta) sekä Kielot 6 v. (14 lasta) ja Orvokki-ryhmä 3–5 v. (21 lasta) Laitasaaren koululla. Päivärinteen alueen perhepäivähoidon varahoito toteutetaan myös päiväkodin eri ryhmissä sekä Jussilantiellä Muhoksen kirkonkylällä.

Päivärinteen päiväkodissa työskentelee kasvatustehtävissä 26 henkilöä.

Perhepäivähoito:

Perhepäivähoidon ohjaajalla on vastuullaan perhepäivähoito ja Päivärinteen alueen hoitajat on Päivärinteen päiväkodin johtajan vastuulla. Uusille työntekijöille järjestetään perehdytys aina esimiehen toimesta. Esimies käy kehityskeskustelut hoitajien kanssa kerran vuodessa ja osallistuu tiimipalaveriin aina tarvittaessa. Yhteisiä koko perhepäivähoidon ilta palaveria pidetään, joka toinen kuukausi esimiehen johdolla. Esimies laatii työvuoroluettelot hoitajille. Esimies vastaa yhdessä hoitajan kanssa lapsen vasun laadinnasta.

Perhepäivähoitajia on 33 +2 kiertävää lastenhoitajaa sekä Koivulehdossa varahoittoa vastaanottamassa yksi lastenhoitaja.

Perhepäivähoidossa olevien lasten ikäjakauma syyskuu 2023:

2022 syntyneitä	26 lasta
2021 syntyneitä	40 lasta
2020 syntyneitä	41 lasta
2019 syntyneitä	24 lasta
2018 syntyneitä	17 lasta
yhteensä	148 lasta

Tenavat ryhmäperhepäiväkoti:

Tenavat ryhmäperhepäiväkoti on Muhoksen kunnan ylläpitämä 14 lapsen varhaiskasvatusyksikkö. Ryhmäperhepäiväkodin toiminta on ohjattua ja tavoitteellista varhaiskasvatusta, joka perustuu Muhoksen kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tenavat ovat auki arkena klo 6–18 välillä. Tenavissa työskentelee kasvatustehtävissä yhteensä 4 henkilöä, 1 lastenhoitaja ja 3 ryhmäperhepäivähoitajaa. Ryhmäperhepäiväkodin ruokailu ja laitoshuollon tehtävät tehdään itse. Varhaiskasvatusjohtaja käy henkilöstön kanssa kerran vuodessa kehityskeskustelut ja pitää yksikön palaverin on kahden viikon välein. Lisäksi pidetään 1–2 iltapalaveria syys- ja kevätkaudella.